

Green odklonil povabilo cerkvene organizacije

Ne mara govoriti na javnem shodu, katerega sklicujejo "Federalizirane Kristove cerkve v Ameriki" za delavce prihodnje nedelje. Burna razprava na konvenciji o prodajnih cerkvah v Detroitu. Delavski radio.

Detroit, Mich., 7. okt. — Včerajšnja seja konvencije Ameriške delavske federacije je bila zanimiva. Brez malega ves dan so mnogi delegatje razpravljali o odpovedanih shodih in desetih protestantskih cerkvah v Detroitu in obojaki pastirje ter cerkvene odbornike, ki rajši poslušajo trgovsko zbornico in delodajalce kakor delavske množice. Predložena je bila ostra resolucija proti postopanju "open-shopskih" cerkvah.

Proti koncu se je dobil besedo reverend James Myers, potujoči tajnik cerkvene organizacije "Federated Churches of Christ in America", ki je posilil delavsko konvencijo. Myers je povedal delegatom, da detroitski pastirji ne predstavljajo stališča kristjanske cerkve po vsej Ameriki. Da to dokáže, je Myers aranžiral javni shod pod

Kitajska civilna vojna

Vzhodnokitajski diktator je definitivno poražen. Konflikt med Mandžurci in Japonci.

Sangaj, 7. okt. — Kantonske rdeče čete so porazile armado generala Sunčuanfanga, diktatorja vzhodnokitajskih provincah in definitivno zlozile njegovo ofenzivno moč.

Obleganje Vučanga po kantonskih četah še traja. Izpadi oblegane posadke se vrše dnevno, toda vedno jih Kantonski poženejo nazaj v mesto z velikimi izgubami. Prebivalstvo mesta trpi strašno lakoto. Oblegana posadka pripada severni armadi generala Vupeifuja. Mesto Vučang se nahaja na drugi strani reke Jangtse, nasproti Hankova. Obleganje traja približno 40 dni.

Tokio, 7. okt. — Sem je prišla vest, da je mandžurski diktator Čangtaolin odredil konfiskacijo pridelkov vseh japonskih podanih ob meji Koreje. To je razburilo Japonce in začeli so pošiljati oborožene straže za obrambo japonskih kmetov v Mandžuriji. Bilo je že več krvavih spopadov med Mandžurci in japonskimi četami.

KANADSKA SAMOSTOJNOST RAZDVOJI KANADSKE IN AMERIŠKE KAPITALISTE?

O tem vprašanju se razgovarja diplomatje južnih in centralnih ameriških republik. — Kanada želi imeti svojega diplomatskega zastopnika v Washingtonu.

Washington, D. C. — Diplomati je južnih in centralnih ameriških republik komaj čakalo na britsko imperijalno konferenco, ki se ima v kratkem sestati v Londonu. Radovedni so, če Kanada dobi dovoljenje za svojega diplomatskega zastopnika v Washingtonu. Ti diplomati iz južnih in centralnih republik menijo, ako si Kanada pribori zastopstvo v Washingtonu, tedaj dobi tudi sedež v Panameriški uniji, in takrat bo pa začetek konca washingtonskega gospodarenja v južnih in centralnih republikah.

Kanadski nacionalisti britske vrste se pritožujejo, da je vpliv Združenih držav danes

Angloški delegat napoveduje drugi generalni štrajk

Hicks je dejal v pozdravnem govoru na detroitski konvenciji, da v Angliji še vedno postojajo vsi pogoji za novo generalno stavko.

Detroit, Mich. — George Hicks, član eksekutive Kongresa delavskih strokovnih uni v Angliji in bratski delegat na konvenciji Ameriške delavske federacije, je na predpoldanski seji v sredo pozdravil konvencijo v imenu angleškega organiziranega delavstva. Obenem se je zahvalil ameriškim delavcem za finančno pomoč angleškim rudarjem, ki so še vedno v stavki.

Hicks je rekel, da nova generalna stavka v Angliji, veliko večja in hujša kot je bila prva, je neizogibna. "Povem vam, za vedno, se odgovornosti za moje besede, da pogoji, ki so izzvali prvo generalno stavko v Angliji, še obstoje," je rekel Hicks.

Njegove besede so iznenadile konservativne voditelje A. F. of L., ki so mislili, da angleški voditelji ne računajo več na generalni konflikt po zadnjem porazu. Sploh so mislili, da se letošnji gostje iz Anglije "treznejši" kot so bili lani. Na lani konvenciji se je angleški delegat Purcell s ameriškim voditeljem, ki jih je pozival, naj stopijo v zvezo z ruskimi delavskimi unijami.

Sedanja delegata iz Anglije sta Hicks in Broomley. Zadnji, ki zastopa angleške železnice, se je priključil takoj prvi dan, ko je poklonil Greenu, srebrni žrniki kot darilo njegove organizacije.

Brutalen umor Slovence pri Sheboyganu

Njen soprog, Frank Peterne, jo je zaklal s kuhinjskim nožem. Morilec je bežal, a so ga prijeli.

Sheboygan, Wis. — (Izvirno poročilo Prosveti.) — Nezaslišan slučaj se je pripetil zadnji ponedeljek predpoldne v bližnjem Centerville. Frank Peterne, star slovenski naseljenec v Sheboyganu, je umoril svojo ženo Ano, s katero se je zadnja leta vedno prepiral. Po umoru je Peterne pobegnil s doma. Frank Urh, ki stanuje pri njem, je našel truplo umorjene žene okoli dveh popoldne in obvestil policijo. Takoj so šli za zločincem in ga prijeli zvečer v šumi, kjer se je skrival. V rokah je držal 12 palcev dolg kuhinjski nož, katerega se je še držala kri nersrečne žene. Tudi obleko in roke je imel krvave. Peterne se je postal mirno aretirati in na policiji je priznal dejanje. Rekel je, da je žena vedno oštevala in končno mu je bilo to preveč. Bil je tudi jezen, ker je že dalj časa takal delo, pa ga ni mogel dobiti.

Peterneova sta bila poročena okrog trideset let in v Ameriki sta že 23 let. V Sheboyganu sta živila približno dvajset let. Po kojnica je bila rojena 10. julija 1866, kar znači, da je bila stara 60 let. Zaprta tri odrasle sirove. Bila je članica društva št. 344 S. N. P. J., v katerega je prišla potom pridruženja Sv. Barbare. Društvo ji je priredilo civilni pogreb v sredo in pokopala je bila na mestnem pokopališču.

Dolar je vreden 68 predvojnih centov.

Providence, R. I. — Dr. Irving Fisher z Yale univerze je dejal v sredo na tujaknjem zborovanju grocerijskih podjetnikov, da dolar je danes vreden le 68 predvojnih centov.

MISSOURSKI MAGNATJE SI ŽELE KOZAKOV

Organizirano delavstvo se pripravlja na odpor proti uresničenju te želje, ki ima očitno protidelavski značaj.

St. Louis, Mo. — Kakor kakršna bolezen se vije med velepodjetniki in bankirji zahteva, da je treba omejiti število zločinov. Govorilci njih predstavnikov doni, kakor da so do zadnjega leta sami angeli živeli v Združenih državah in da hudo dodele aploh ni bilo.

V Missouriju postoji "društvo za kriminalno justico". Ime že samo pove, kdo je član tega društva. To društvo je torej napravilo pregled o zločinih, ki so bili izvršeni v Missouriju in na podlagi tega pregleda je izdelalo tudi potrebne zakonske predloge, s katerimi misli odpraviti zločine v Missouriju. Društvo priporoča, da se napravijo izpizembe v sodniškem postopanju. Ampak organizirano delavstvo se ne zanima za te izpizembe v sodniškem postopanju. Za delavce je važno, da to društvo priporoča, da državna legislativa ustanovi državno policijo ali kozake.

Missouriska državna delavska federacija pripravlja svojo protipetozo, ko pride predloga za ustanovitev kozake čete pred legislaturo. Odkar je prišlo v javnost, da se je med velepodjetniki in bankirji rodila želja po ustanovitvi kozake čete, se je državni kongresni pridruženec precej drugih organizacij, ki so proti uvedanju kozakov.

Kukluktseva korupcija v Indianapolisu

Zupan je podpisal pogodbo z bivšim "velikim zmajem" za okupacijo kontrole javnih uradnikov.

Indianapolis, Ind. — Polagoma prihaja na dan korupcijska politika kukluktseve organizacije v Indiani. Ta organizacija maskiranih in okupacijskih biotov si je v zadnjih petih letih brez malega podvrgla ves aparat javne uprave v državi in glavnem mestu Indianapolisu. Preiskava, ki se zdaj vrši, pokazuje, kako je moglo priti do tega. Prišlo je s pomočjo korupcije in terorizma.

D. C. Stephenson, bivši "grand dragon" (veliki zmaj) Ku Klux Klana v Indiani in politični diktator, ki je zdaj v zaporu radi umora nekega dekleta, je začel sam razkrivati svoje prejšnje zveze z javnimi uradniki. Stephenson je jezen, ker so ga justične oblasti pustile na cedilu. Objavljeno mu je bilo, da ga takoj izpuste iz zapora, če bo obojen, kar se pa ni zgodilo. Njegovi prijatelji se zdaj masujejo nad verolomnimi uradniki.

Te dni je bila objavljena pogodba, katero je sklenil sedanji zupan Indianapolis, J. L. Duval, s Stephensonom. Pogodba je podpisana 12. septembra 1925. Dokument je spisan na pisalnem stroju, toda podpis župana je lastnoroden. Pogodba se glasi, da Duval, če bo izvoljen — takrat je kandidiral za župana — ne nastavi nobenega uradnika za javna dela, katerega prej ne oboji Stephenson. Dalje se je Duval zavezal, da imenuje kukluktse za policijskega načelnika.

Preiskava se nadaljuje in o beta velike senzacije.

Poslužite se kampanje za nove člane in pridobite si razpisane nagrade!

Sedanji položaj uni v železniški industriji

Na vprašanje Mednarodnega društva strojnikov je došla ena sama pritožba. — In še ta pritožba je komplicirana.

Washington, D. C. — Pet tednov je minilo, odkar je Mednarodno društvo strojnikov razposlalo okrožnico na vse svoje podružnice, v katerih zahteva natančne informacije, ako so železniški uradniki nastopili v železniških delavnicah proti onim delavcem, ki pripadajo k Mednarodnemu društvu strojnikov. Dostaj je bil naznanjem en sam slučaj in še ta je precej zamotan. Za tistega člana, za katerega se gre, je obenem odbornik kompanijske unije in obenem pripada tudi k delavski strokovni organizaciji.

Ker kljub pozivu, da se naj naznanijo vsi slučaj, v katerih so bili preganjani delavci v železniških delavnicah zaradi tega, ker so člani delavske strokovne organizacije, se je pojavil en sam tak slučaj in še ta je zamotan, se ta pojav razlaga tako, da so strokovno organizirani delavci v železniških delavnicah varni pred preganjanjem zaradi organizacije.

P. J. Conlon, podpredsednik organizacije strojnikov, meni, da kadar bodo železniški delavci povsod razumeli, da jih ne ogroža preganjanje, ako se pridružijo zopet strokovni delavski organizaciji, tedaj se bodo delavci vračali v velikem številu v strokovno organizacijo. Nova zvezna postava garantira vsem železničarjem pravico do svojih organizacij. Naloga organizatorjev je, da pridobijo na vsaki železnici petnajst ali več odstotkov uslužbencev, da zahtevajo poseben odbor za izravnavo in da izvajajo priznanje unije pred železniškim pogajalnim odborom Združenih držav.

Dostaj niso železniški ravnatelji kaznovali železniških delavcev, ki so bili delavci za unijo v delavnici. Skozi dva meseca izpraznjujejo organizatorji delavce v železniških delavnicah šestih največjih železnic, ki niso priznale unije. Govorili so s tisoči delavcev. Kompanijski volhni vedo vse o tem. Torej vedo o stvari tudi železniški ravnatelji.

Ali so železniški ravnatelji res pri volji držati svojo besedo, ki so jo dali v zadnjem kongresnem zasedanju kongresu? Ali železniški ravnatelji samo čakajo, da minejo volitve v mesecu novembru? Ali čakajo železniški ravnatelji kakšne konference, ki se ima šele obdržati? Ali čakajo na kakšen odlok pogajalnega odbora, ki ga bodo lahko razlagali, da imajo legalne in moralne vzroke, da nastopijo proti strokovno organiziranim delavcem? Naj bo namen, kakršen že hoče, dejstvo je to, da so železniški delavci ravno tako varni, ako se pridružijo delavski strokovni organizaciji, kakor so bili ob času Wilsonove uprave, ko so bile železnice pod vladno kontrolo.

Ako se železniški delavci pridružijo v velikem številu svojim strokovnim organizacijam, tedaj bo za železniške ravnatelje precej trd oreh, ako bodo poskušali izgnati jih iz njih. Ta oreh bo tako trd, da delavci lahko preprečijo take namene železniških ravnateljev.

Povečnik nemške armade je odstopil.

Berlin, 7. okt. — General Hans von Seeckt, vrhovni poveljnik sedanje nemške armade, je včeraj podal ostavko v skladu s kanakom, ki se je pojavil v generalnem štabu, ko so nekateri poveljniki dovolili sinu bivšega ekakronprinca, da je stopil v republikansko armado in se udeležil vojaških manevrov.

Bogatini podpirajo boj proti rudarjem v Penni

Njih namen odločen in prozoren. — Razbiti hočejo rudarsko organizacijo v zapadni Pensilvaniji.

Pittsburgh, Pa. — Največji bogatini na svetu podpirajo delavske sovražnike v boju proti rudarjem v petem distriktu, rudarske organizacije, ki se nahaja v zapadni Pensilvaniji. Tu sta Mellonova brata, gospodarja čez razne tovarne in banke. Prvo besedo imata pri Pittsburgh Coal kompaniji, ki se trudi, da odpravi rudarsko organizacijo iz svojih premogovnikov. Pri Bethlehem Coal kompaniji sta zopet Grace in Schwab, ki popolnoma soglašata s taktiko kompanije v boju proti organiziranim rudarjem.

Ta čedna družba se poslužuje vsakovrstnih sredstev, da uniči rudarsko organizacijo. Najeti pobojniki in Burnsovi detektivi stražijo stavkokaže, plotovi iz jeklene žice obdajajo premogovnike in naselbine stavkokažev, po noči pa močne žarnice razsvetljujejo ceste in okolice. Kompanijam udani šerifovi deputirji so pripravljani vlačiti organizirane rudarje na sodišča, da jih tam sodijo kompanijam udani mirovni sodniki.

Ko so zastopniki teh kopanj podpisali jacksonvillsko pogodbo, so bili že odločeni, da jo pogazijo ob prvi priliki in prično s bojem proti rudarski organizaciji. Črnilo na pogodbi se še ni posušilo, ko so se premogovniški podjetniki odločili za prvi udarec. Ti podjetniki so dobro vedeli, da se bodo rudarji v Ohiju, Indiani, Illinoisu in drugje držali pogodbe, ker ni bilo v pogodbi povedano in zapisano, da se proglasi splošna stavka rudarjev v trenutku, ko podjetniki v enem ali drugem distriktu anejo svojo besedo, da polkuzljejo na zvijačen način uničiti rudarsko organizacijo.

Premogovniški podjetniki so seveda postopali previdno. Največji premogovniški družba v Pittsburghu niso stavkokažke. Nekaj družb se ravna še po jacksonvillski pogodbi. Ampak to ne znači, da se bodo še nadalje po nji ravnale, če se moč organizacije ne razvije tako, da bo zopet organizacija kos svoji nalogi.

Kazen za verski sestanek v Mehiki.

Mexico City, 7. okt. — Policija je včeraj aretirala 12 moških in žensk radi verskega sestanka v privatni hiši. Sodnik je obsodil vernike na 20 pešov denarne kazni vsakega, lastnika hiše pa na 500 pešov.

ŽELEZNIŠKI DELAVCI SE PROTI- VIJO KOMPAJNIJSKI DIKTATURI

Ena kompanijska unija je izvajala majhno pridobitev, druga je pa izgubila bitko, ko se je vpila kompanijska diktatura.

Washington, D. C. — Zapiski odbora Združenih držav za posredovanje kažejo, da se ponekod širi duh vpornosti in nepokoja proti kompanijski diktaturi.

Na železnici Nashville, Chattanooga & St. Louis so pisarniški uslužbenci organizirani v kompanijski uniji, ker železniška družba ne trpi druge organizacije. Zahtevali so povlačenje meze in kot vzrok so navedli, da že dve leti ni bilo meznega povlačenja. Kompanija je odgovorila, da ne more plačati več kot železniška družba Louisville & Nashville, ki je glavna družba, a ona je podružnica te glavne družbe. Komisar Hanger se posredoval v tem sporu in je dosegel, da so se železniški pisarniški uslužbenci in železniška

prvo so zaprli premogovnike, da tako sestradajo rudarje in jih pripravijo, da sprejmejo pogoje, ko vržejo svojo krinko proč in izjavijo, da ne plačujejo več meze po jacksonvillski lestvici. In tako so ti podjetniki še le pozno v letu 1924 in v začetku leta 1925 pričeli odpirati svoje premogovnike in ponujati rudarjem stavkokaško lestvico iz leta 1917. To je pomenilo trideset odstotkov znižanja meze in odpravljalo zaupnika rudarjev pri tehničar. Zaupnik rudarjev pri tehničar je velik trn v peti podjetnikov. Ako rudarji nimajo svojega zaupnika pri tehničar, tedaj kompaniji tehničar tehta premog tako, kot ma ukaze kompanija. Vostčki, ki so preje držali po dve toni preмога, se sedaj zmanjšajo tako, da drže le še tona in pol ali pa samo eno tona preмога.

Lokalne stavke niso mogle preprečiti dotok neuničljivega preмога na trg. Vse, kar so storili, je bilo to, da je produkcija preмога postala počasnejša in da so podjetniki imeli več stroškov. Za povečane stroške so se pa podjetniki naplajali na ta način, da so plačevali selc nizke meze onim rudarjem, ki so se dali ujeti kot stavkokaži.

Rudarje čaka šele najhujše trpljenje, preden bodo lahko prešli s novimi upi v ofenzivo. Zima je pred duri, pogodbe pa poteka šele spomladi. Dolnost organiziranih delavcev v drugih strohah bo, letošnje simo, da podpirajo rudarje, če se boš lahko prešli spomladi v ofenzivo na celotni črti. Pomoč od drugih organiziranih delavcev za rudarje je potrebna!

Vse premogovniške družbe v Pittsburghu niso stavkokažke. Nekaj družb se ravna še po jacksonvillski pogodbi. Ampak to ne znači, da se bodo še nadalje po nji ravnale, če se moč organizacije ne razvije tako, da bo zopet organizacija kos svoji nalogi.

Sportne igre prepovedane ob nedeljah v Pittsburghu.

Pittsburgh, Pa. — "Viljevi zakoni" v Pennsilvaniji so bili te dni uveljavljeni v Pittsburghu, kar se tiče sporta. Žogmet, football, golf, tenis in druge igre so prepovedane ob nedeljah.

NAKOČITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENC!"

Križar

Angleški pisatelj Louis Adamik.
Poslovenil I. M.

VII.

Obsojenci so apelirali na vrhovno sodišče in dve leti in pol po razglasitvi obsodbe so bile vse obsodbe zavržene. Spadati v I. W. W. ni bilo protizakonito, je razsodilo višje sodišče. Jelniki so bili izpuščeni. Pisal sem Burtonu, če se hoče vrniti v Los Angeles, naj pride takoj k meni. Odgovora ni bilo. Najbrž ni prejel mojega pisma. Eno leto nisem zopet nič slišal o njem.

Pred nekaj tedni sem se slučajno ustavil v Pershing Parku in poslušal razne verske in ekonomske heretike ter fanatike, ki se tam zbirajo in bruhaajo svojo modrost. Stopil sem k mali skupini v senci velikega drevesa, kjer je mlad radikalec govoril o unijonizmu in drugih rečeh.

"Zdaj pa povem, kaj jaz mislim," se oglasi moč srednje starosti nasproti meni, ko je govornik prenehal. "Če mislite, da obudite delavskega butca, zapravljate čas in energije. Jas

sem sam zapravil deset let, da spreobrnem delavca, torej govorim iz skušnjave. Bil sem "wobbl", hodil sem gor in dol po tem obrežju ter oznanjal industrijsko demokracijo in solidarnost. Prej sem bil v Ameriški delavski federaciji, toda naveličal sem se njihove taktike in sem šel v I. W. W. v prepričanju, da je to edina delavska organizacija, ki zasluži reapekt."

"Ali ste še član I. W. W.?" je bil vprašan.

"Ne. Življenje je prekratko, da bi človek zapravil več kot deset let za takšno brezupno stvar. Danes sem kapitalist — kontraktor — in uposlujem delavce. In pri Bogu — je poročil svoj glas, obraz mu je pa pordečel — jas plačujem 'gademskim' butcem čim manj morem za čim največ dela mi morejo narediti!"

Te odprte besede kontraktorja so prsenetile vse navzoče; strmeli smo vanj.

"Masa delavskega razreda" — je nadaljeval — "je sestavljena iz žalostne, stupidne živine. Še manjši živina te grize in suje, če jo preveč ženeš, delavski butec je pa miren tudi takrat, kadar najbolj strada in kadar njegova

deca kaže naga ude izpod cap. Mi kontraktorji smo organizirani, torej lahko navijamo delavce in odjemalce, ampak delavski butec nima toliko pameti, da bi se organiziral. Delavskemu butcu nečesa manjka. Ne vem za vruga kaj je, toda nekaj je, kar mu manjka."

Spomnil sem se na Lonie Burtona. On bi moral to slišati. Tedaj se nekdo dotakne moje rame. Ozrem se in zagledam stopen, otečen, modrikasto-rumenkast obraz, ki strmi vame iz napol zaprtih, vodenih oči.

"Halo!" pravi. Spoznal sem Burtonov glas.

"Kaj se je zgodilo? Tak obraz!"

"Natepli so me," je dejal in gledal vstran.

Bleda aha na klop. Radoveden sem bil, kako se mu je godilo v jedi in kaj se je zdaj zgodilo z njim.

Povedal mi je, da je delal v Hollywoodu, kjer so kopali temelje za nove in krasne hiše filmskih zvezd. Pred enim tednom je sklenil pustiti to delo. Delovodja mu je rekel, naj pride drugi dan v družbino pisarno po svojo plačo. On in še pol ducata drugih delavcev, ki so tudi prenehali s delom, je prišlo tja ob napove-

dani uri. Uradnika, ki je imel podpisati črke, pa ni bilo. Čakali so dve uri, od desetih do polnoce. Burtona je to ujezilo. Tako kapitalisti delajo norce iz delavcev.

Ko se je poslovodja le pripeljal v svojem avtu, je Burton protestiral. Rekel je, da so čakali dve uri in da jim mora družba plačati za ta čas.

"Kaj pa vruga mislite, da smo!" je zalajal poslovodja. "Mar mislite, da nimam drugega dela kakor skrbeti za vaše proklete črke?"

"Ne, toda —"

"Drži svoj vražji jezik za zobmi!"

"Prav bi bilo —", je nadaljeval Burton.

"Prav helli!" je garezal poslovodja in prikačeval je pomočnik čet, ki pa niso prišli. Prihod mogočnega francoskega brodograditelja je opogumil Washingtona, da je izdal povelje za napad zavestnih vojakov proti Angliki.

Ko je Cornwallis uvidel, da ne more uiti iz sanjke, je zaprosil za 24-urno premirje in za sestaneček v svrhu dogovora za predajo. Dne 19. oktobra, 1781, je bil dogovor sklenjen. Cornwallis se je predal s svojo vojsko 12.800 mož. To je bila zadnja bitka revolucionarne vojske. Anglika se je prepričala, da je vsako nadaljnje vojakovanje brezupno in novembra leta 1782 je bil podpisan mir, s katerim se je Anglika odrekla kolonijam in priznala neodvisnost Združenih držav.

Mislil sem ga vprašati, zakaj je bil take neumen, da je začel prepričati poslovodjo, pa sem se premislil. Namesto tega sem ga vprašal, kaj so drugi delavci storili, ko ga je boss tolkel po obrazu.

Začuden me je gledal. "Kaj bi storili? Nič niso storili. Tam so stali in gledali..."

Obrnil se je proč. Najbrž mu je prišlo na misel, da delavci niso prav delali. Če bi bili kaj vredni, bi mu bili pomagali in ga branili.

Ubogi plemeniti bedak! Vprašal sem ga, če je slišal kontraktorjeve besede pod drevesom. Pokimal je.

"Kaj mislite o njegovih besedah?"

Nič mi odgovoril. Zal mi je bilo, da sem ga vprašal. Čemu sem ga vprašal? Medtem sem opazil, da se je zelo postal. Postal je bleštel in solze so mu začeli trepetati. Vsekakor radi slabe hrane v ječi. Bile je žalostno.

Se je stal tam, ne da bi bil govoril. Kaj naj rečem? V tistem trenutku se mi je zasvetilo. Da sva tuja — da sva vedno žive v dveh različnih svetovih — on v daljni bodočnosti, jaz v sedanjosti — in danes sta najina svetova še bolj narazen kot kdaj prej.

Oprostil sem se. Povedal sem mu svoj naslov in ga povabil, naj me obišče — dal sem vedel, da ga ne bo. Ločila sva se, in ko sem šel za njim, ki je odhajal v nasprotno stran, sem videl odhajati prihuljenega starca pri osemindvajsetih letih z razbitimi obrazom in polomljenimi rebri. Šel je počasi, težko, kakor da nosi veliko breme...

O, Gospod, kakaj se tako grdo igraš s svojimi kreaturemi?

(KONEC.)

NA PRODAJ JE POSLOPJE

s gostilno in vso opremo sob in drugega v središču Slovenske naselbine v Milwaukee, Wis. Cena nizka. Vse prodaje je bolon. Za nadaljnja poiznanila pišite na naslov: POSLOPJE, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

PRODA SE mala prodajalna

kendi in grocery. Proda se valed slabega zdravja lastnika. So tudi štiri sobe za stanovanje. Oglasite se na: 10 River Ave., Duquesne, Pa. (Adv.)

DA SKUPAJ DOBRO FI-VO, PISI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v nabavi čisti, hladni, oster in vso drugo kulinarijsko. Proizvedeno in preverjeno, da je dnevni prihodni vreden in zadovoljiti in zadovoljiti.

Greotični, stabilizirani in v predelane kulinarijske dnevne proizvode pri vseh možnostih. Pišite na informacijo na:

FRANK OGLAR, 4621 Superior Avenue, Cleveland, O.

Ali želite moči pravilno pisati in štati angličino? Naredi si "Slovensko-anglično slovar", katere je izdelal in ima na prodaj Knjižarna majlca S. N. P. J.

Ameriška zgodovina v oklebru

III.

19. oktobra 1781 — Cornwallisova predaja. — L. 1781, v petem letu osvobodilnega boja ameriških kolonij, je glavni poveljnik britanske vojske odposlal lorda Charlesa Cornwallisa z oddelkom 3000 mož v New York. Ker so mu ameriške in francoske čete bile za petami, se je Cornwallis pomaknil do Yorktowna ob reki York, kjer se je na visoki planoti vtaboril. Lafayette, poveljnik ameriških čet, je razpostavil svojo vojsko na bližnem griču Mavern Hill. Cornwallis je bil v velikih skrbih in pričakoval je pomočnikov čet, ki pa niso prišli. Prihod mogočnega francoskega brodograditelja je opogumil Washingtona, da je izdal povelje za napad zavestnih vojakov proti Angliki.

Ko je Cornwallis uvidel, da ne more uiti iz sanjke, je zaprosil za 24-urno premirje in za sestaneček v svrhu dogovora za predajo. Dne 19. oktobra, 1781, je bil dogovor sklenjen. Cornwallis se je predal s svojo vojsko 12.800 mož. To je bila zadnja bitka revolucionarne vojske. Anglika se je prepričala, da je vsako nadaljnje vojakovanje brezupno in novembra leta 1782 je bil podpisan mir, s katerim se je Anglika odrekla kolonijam in priznala neodvisnost Združenih držav.

20. oktobra, 1893. — Nakup Louisiane. — Tega dne so Združene države kupile od Francije ozemlje Louisiane. Kupljena "Louisiana" je bila ogromno ozemlje v obsegu približno milijona kvadratnih milj. Ta "Louisiana" je obsegala dananjne države Louisiana (razun dela vzhodno od Mississippi reke), Arkansas, Missouri, Iowa, Minnesota (zaprado od Mississippija), North Dakota, South Dakota, Nebraska, akoraj vso dananjno državo Kansas, večji del Montane, Wyoming, oni del Colorada, ki leži vzhodno od Skalnatga gorovja, in akoraj vso Oklahomo. Z nakupom te ogromne pokrajine se je prvotno ozemlje Združenih držav nenkrat podvojilo. In kaj so Združene države plačale za to danes tako razvito in ogromno bogato pokrajino, ki predstavlja tretjino vseh Združenih držav? Neposredno in posredno je vsa kupnina značala petnajst milijonov dolarjev. Ta tedaj divja pokrajina je bila nominalno last Francoske. Cesar Napoleon pa se je valed tedanjega položaja v Evropi hotel iznebiti.

te poseti, dočim ameriški predsednik Jefferson bi jo rad pridobil v prvi vrsti zato, da si Združene države zagotovijo popolno svobodo prometa po reki Mississippi. "Malo ljudem se je tedaj sanjalo, kako dalekosegajo posledice bo imel ta nakup. Precej močna manjšina Amerikancev je ostro nasprotovala temu nakupu. Predsednik Jefferson je kmalu potem odposlal znano ekspedicijo Lewisa in Clarka, ki sta v letih 1804-5 raziskovala novo ozemlje Združenih držav. Sele ta slovišta ekspedicijskega mnogim Amerikancem odprla oči na ogromno važnost nove pridobitve. L. 1904 se je vršila v mestu St. Louis mednarodna razstava v proslavo stoletnice nakupa tega ozemlja.

22. oktobra, 1889. — Prva Panameriška konferenca. — Za l. 1882 so razne dežele v Južni Ameriki poskušale organizirati nekako ameriško konfederacijo ali zvezo vseh ameriških dežel. Ali vsi poskusi so bili zaman. Mnogokrat se je pa v kongresu Združenih držav pretrgavala potreba po mednarodnih sestankih vseh ameriških republik. Končno je bil predsednik Cleveland dne 20. maja, 1888 opolnomočen, naj skliče mednarodno-ameriško konferenco, ki naj se sestane v Washingtonu prihodnjega leta. Dne 22. oktobra, 1889, so se sešli v Washingtonu delegati vseh vlad Centralne in Južne Amerike, le republika Santo Domingo ni bila zastopana. Edini praktični uspeh te konference je bila ustanovitve mednarodnega biroja ameriških republik, ki je kasneje spremenil svoje ime v Pan-Am-

rican Union, katero vzdržuje 21 ameriških republik in jo upravlja odbor, ki obstoji iz državne tajnika Združenih držav in diplomatičnih zastopnikov ostalih 20 ameriških republik, nastanjenih v Washington. Svrha organizacije je, razvijati trgovino in pospeševati vzajemno spoznavanje in sodelovanje med ameriški republikami. Pan-American Union izdaje knjige, zemljevide, knjižice in mesečnik, ki vsebuje najnovejšo informacije o trgovini, zakonih in o splošnem razvoju in napredku vseh ameriških republik. Ta mesečnik se čita širom vseh ameriških dežel. Ob enem ta organizacija popularizira v šolah Združenih držav učenje španščine in portugalsčine ter zemljepis, zgodovine in značajnih potez latinako-ameriških dežel. Ob vohodu v Potomac Park v Washingtonu se nahaja veličastno poslopje Pan-ameriške Unije, katero zgradbo je omogočil bogat dar Andrew Carnegieja in prispevki posameznih ameriških republik.

Dne 28. oktobra, 1886. — Statue of Liberty. — Kolosalni kip Svobode, ki ga je izgotovil kipar Bartholdi in ki ga je Francija podarila Združenim državam, je bil tega dne postavljen na Bedloe's Island, otoku ču sredi newyorške luke. Ob razkritju kipa je imel slavnostni govor senator Chauncey Depew, ki še danes živi v visoki starosti. Kip je 151 čevljev visok in stoji na podstavku iz granita, 89 čevljev visokem; skupna višina vsega spomenika znaša torej 240 čevljev. — F. L. L. S.

IVAN MOLEK: HRBTENICA

Drama v treh dejanjih s prologom in epilogom.

(Dalje.)

KOPITAR. Zakaj je S. N. P. J. tako strogo napram skebom? Stara jednota ne izključuje skebov. Glavno je, da plačal anement in grač enkrat v letu k spovedi, za drugo se ne brigi. Ni čuda, da Cazar nosi glavo pokonci.

ZAGAR. S. N. P. J. je za koristi delavcev, druga pa za koristi farovčev. To je razlika.

DVORSEK. Največja slovenska organizacija v Ameriki je na naši strani. Pol milijona organiziranih rudarjev v United Mine Workers je na naši strani. Stotisoče drugih organiziranih delavcev je z nami. Vsek razseden in politen Slovek je z nami. Čemu torej ta maleduknost? Zakaj ta potrtost in strah? Ti Bingleji pravijo, da nimajo upanja na smage, zato boš staval same en teden. Če je tako, potem je najbolje, da greš takoj, še danes naj v jamo. Jaz ne zahtevam, da bi ti staval samo meni na ljubo ali is prijaznosti do organizacije. Zmage nam nihče ne poda v skatli. Ako hočemo zmagati, se moramo prej bojevati. In če imamo vsi prepričanje, da se moramo bojevati, bomo tudi zmagali. Ne ozirajte se na deputirane, milicarje, "indžunkine" in druge grohneli! Prva je solidarnost med delavci. Solidarnost je pol zmage.

SELJAN. Dobro si povedal, Dvoršek. By gosh, dobro znaš govoriti, hehe.

KOPITAR. Ali ste vi, oče Seljan, solidarni?

SELJAN. Pogled me, fanti! Mar ne vidiš, da sem bolan, oficiojno bolan?

DVORSEK. Pusti četa! Dovolj se je že izgaral na tem svetu.

SELJAN. You bet your sweet "patuti"! ZAGAR. Kaj pa naredimo s Cazarjem? Jaz ne bom spal s skebom pod eno streho.

SELJAN. Kaj? Tudi v moji hiši bo stavka?

ZAGAR. Nekaj moramo ukreniti še radi sramote.

DVORSEK. Pusti to.

BINGELJ. Če bo videl, da je sam, pojde sam proč.

DVORSEK. Enostavno ga prezrite, kakor da ga ni.

KOPITAR. Čas je, da pogledamo, kaj dela naša klet.

SELJAN. That's it! Tam je najlepša harmonija. Pojdimo!

(Vsi odhajajo v hišo, razen Dvorškega.)

DVORSEK. Pazite, kaj delate! Nocoj je na nas vrsta, da piketiramo. Gledajte, da bomo trezni! Zagar, pazi!

ZAGAR. Ne boj se za me, Ivan. (Odidejo.)

ROZI (pride iz hiše). Oh, Ivan!

DVORSEK. Kaj je, arce! Ali se te spet zbadali?

ROZI. Vsak dan jih slišim po malo — ali to ni nič. Kako bo stavko? Če bo izgubljena, je tudi tvoj obstanek izgubljen v tem kraju. Čula sem, da bodo voditelji stavke razpršeni na vse strani.

DVORSEK (jo posadi poleg sebe na klop). Ne boj se, dekle! Mi moramo zmagati! Se na misel mi ne pride, da bi bili rudarji poraženi. Zmaga pride tako gotovo kakor je prišla najina sreča, Rosi. (Jo poljubi.)

ROZI. Tako sem srečna!

DVORSEK. Cazar se govori s teboj?

ROZI. Danes jutraj je nekaj klepetal, pa sem se naredila, kakor da ga ne čujem in ne vidim. Prav nič ga ni sram, samo jesen je, da kar pihja kakor gad. Rekel je, da vsi pametni rudarji delajo, samo bedaki in hujskači strajkajo.

DVORSEK. In kaj je še rekel?

ROZI. Se to, da bo stavkarjem slaba predla. Dugan je dejal stavkokazom, da stavka bo strta v trih dneh in stavkarji pridejo na kolenih prosit za delo, toda niti eden ga ne dobi.

DVORSEK. To je bilo hladilno olje za stavkokaze, haha!

ROZI. Ali ni nevarno na stavkovni straži? Oboroženih hlapcev kar mrgoli naokrog. Bojim se sate.

DVORSEK. Le nikar se ne boj. Mi ne izivamo.

ROZI. Vi ne, toda oni izivajo. Veš kaj? Jaz grem s teboj!

DVORSEK. Z menoj? Kam?

ROZI. Na strako. Saj tudi ženske piketirajo. In če pride najhujše, da te ubijejo — ubijejo tudi mene.

DVORSEK. Čudovita, junačka deklica! Ampak — ne! Ti ostaneš doma. Razburjaš se po nepotrebnem; saj ni nobene nevarnosti.

ROZI. Kadar je štrajk, je vedno nevarnost. Jaz grem s teboj! Če sem tvoja — grem s teboj!

DVORSEK. Samo zato, samo zato greš, ker si moja?

ROZI (ga burno objame). Ne! S teboj grem na bojno črto za pravice vseh rudarjev. V boj za pravice delavcev! Moj oče je že izčrpan in brezbrin, zato grem jaz v boj mesto njega. Ali anem?

DVORSEK. Smeš! Pojdeš! Ti ljubljena, hrabra deklica! (Se objameta in poljubita.)

SELJAN (pride iz hiše s steklenico v roki). Bog daj vsem ljudem dosti pameti in dosti denarja, pa ne bo treba nobene vojske več!

ROZI. Če je štrajk komu prav prišel, je vam, oče; se bosta vsaj malo odpočili. (Vstane.)

SELJAN. Jaz sem že dostikrat stavkal in počival, ampak zdaj sem bolan — in to je medicina.

DVORSEK. To se pravi: vi ste bolni do naše smage, nato bo zdravje.

SELJAN. Da, kakor hitro mine štrajk, bom zdrav kot kozel na planini.

ROZI (vstane in gre k plotu). Kaj pa je? (Gleda na desno.) Ljudje drve nekam — proti jami! Nekaj se je zgodilo.

DVORSEK (skoči za njo). Kaj se je zgodilo?

RUDI (pridriži z leve ves zasoplen: kriči). Ali se ne veste?

DVORSEK. Kaj?

ROZI. Eksplozija! Eksplozija v jami! Stavkokazi so pobiti!

(Dvoršek in Rozi ostrnita. Seljanu pade steklenica iz roke.)

RUDI. Pogledjte, kako se vali dim iz šah-ta! (Kaže na desno.) Gost, črn dim! Tudi tla so se strekla. Kako da niste opazili.

DVORSEK. Kdaj?

RUDI. Danes, zdaj, pred pol ure.

SELJAN (tresoč se). Kaj — kaj — kaj pa je pravzaprav? (Se nasloni na drevo.)

RUDI. Pogledjte, cele čete ljudi se vale po klancu!

(Binglej, Kopitar in Zagar prilete iz hiše; za njimi Kati.)

BINGELJ. Kaj pa kričite?

RUDI. Eksplozija v jami! Vsi so mrtvi! KATI. Oh, Kriste! (Odhiti nazaj v hišo.)

STAVKAR (priteče z desne po cesti). Petdeset je ubitih! (Izrine na levi.)

RUDI. Jas grem, da poizvem še več.

BINGELJ. Jas tudi.

(Rudi, Binglej, Kopitar in Zagar naglo odidejo na desno. — Od tam prideta dva stavkarja, ki gresta mimo.)

PRVI STAVKAR. Prav je — prav!

DRUGI STAVKAR. Zakaj je prav? (Na levo.)

TRETI STAVKAR (pridriži za njima). Strideset je mrtvih! (Izrine na levi.)

ROZI (Dvoršku). Ali greva pogledat?

(Konec jutaj.)

VELIKA RAZPRODAJA GROZDJA

v soboto in nedeljo
dne 9. in 10. oktobra

na So. Ashland Ave. in 27th street,
Chicago, Ill.

Imeli bomo 20 železnih vozov (kar) izvrstnega grozdja. Pridite osebno, da si lahko izberete, direktno iz kare. Imeli bomo: Concord grozdje po 36c mali "Jumbo basket." Potem bomo imeli tudi: Bushes, Zinfandel, Carigan, Muscatel, Tokay, Malaga in Seedling. Cena je niska in postrežba bo točna vsem.

Se priporoča:

I. SPRINGER & FRANK MUBI

Tel. Capital 2747 Canal 2675

NAROČITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENC!"

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJENA VSA V TISKARSKO OBRT
SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in hišice, vizitnice, čestitke, knjige, kalendarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO
S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA
V SVOJI TISKARNI

CENE ZMERNE, UNIKO DELO PEVE VESTI

VSA POJASNILA DAJE VOĐSTVO TISKARNE

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTREMA POJASNILA